

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

**KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD
NOVO MESTO**

Šmihelska cesta 14

8000 Novo mesto

tel.: (07) 373-05-87, fax: (07) 373-05-90

E-pošta: martin.mavsar@kgzs-zavodnm.si

Splet: www.kmetijskizavod-nm.si

Novo mesto, 11. 3. 2020

MEHANSKA OBDELAVA TAL V VRSTNEM PROSTORU OREHOVEGA NASADA

V orehovitih nasadih smo se zadnjih nekaj desetletjih, za zatiranje plevelov v vrstnem prostoru posluževali predvsem metod v okviru katerih je bila osnova uporaba kemičnih sredstev z različnimi načini delovanja. Le redki posamezniki so se tudi v tem obdobju posluževali mehanskih načinov zatiranja plevelov. Najpogostejša načina sta bila košnja ali mulčenje. Malo manj pogost način pa je bilo okopavanje vrstnega prostora. Medtem ko je mulčenje za obdelavo medvrstnega prostora še vedno najbolj razširjen način.

Zahvaljujoč številnim znanstvenim ugotovitvam, ki dokazujejo, da je pretirana raba herbicidov škodljiva, tako za gojene rastline kot okolje in vedno večjega zavedanja številnih pridelovalcev, da je potrebno na tem področju uvesti nekaj sprememb, se ponovno povečuje delež mehanske obdelave tal v trajnih nasadih tako vrstnega v nekaterih primerih pa celo medvrstnega prostora.

Pomemben prispevek pri ponovnem vzpostavljanju mehanske obdelave tal v orehovitih nasadih ima uvedba ekološkega načina pridelave, ter številni proizvajalci kmetijskih strojev in opreme, ki že vrsto let razvijajo in proizvajajo kmetijske stroje in opremo s pomočjo katere je tudi obdelava vrstnega prostora učinkovitejša. Glavno vodilo pri razvoju strojev in opreme s pomočjo katerih obdelujemo vrstni prostor je njihova čim večja delovna storilnost, natančnost delovanja tudi pri višjih delovnih hitrostih in nepoškodovanost gojene rastline.

Ko govorimo o mehanski obdelavi tal v orehovitih nasadih, govorimo tudi o ohranjanju rodovitnosti tal, s pomočjo katere pomembno pripomoremo k izboljšanju vodno zračne bilance v tleh. Poleg že naštetega pa rodovitnost tal ohranjamo z vnosom gnojil organskega ali mineralnega izvora, z zelenim gnojenjem in zagotavljanjem optimalne pH vrednosti tal.

Poleg mehanske obdelave vrstnega prostora v orehovem nasadu lahko oskrbujemo ta pas tudi s pomočjo raznih zastirk (lubje, slama, kompost ali pa z ozelenitvijo z nizko rastočimi vrstami trav ali detelj. Številni stavijo na razvoj in uporabo različnih izvedb termičnega zatiranja plevelov.

»Obrni list«

Pri oskrbi medvrstnega prostora in delno tudi vrstnega, še vedno prevladuje ukrep mulčenja zelene travnate površine. Število mulčenj je v največji meri odvisno od naravnih danosti nasada. Manj intenzivna mulčenja, ter višje nastavljeni noži na mulčerju ohranjajo raznovrstnost travne ruše. V nekaterih nasadih smo že priča izmeničnemu mulčenju medvrstnega prostora. To poteka na ta način, da se mulči vsaka druga vrsta. Vsaka druga vrsta pa pride na vrsto pri naslednjem mulčenju.

Mehanska obdelava tal v vrstnem in medvrstnem prostoru orehovega nasada je prav gotovo dobrodošla in ima nekatere prednosti in tudi slabosti:

Med slabosti bi lahko prišteli:

- globlja mehanska obdelava vrstnega prostora v obdobju močnejših padavin in na nagnjenih terenih lahko povzroči erozijo,
- z enkratno pregloboko obdelavo (predvsem starejših nasadov, ki na ta način še niso bili obdelani) lahko močno poškodujemo koreninski sistem rastline, ki se nahaja plitvo pod površino tal in preveč oslabimo rast rastlin,
- za takšen način obdelave morajo biti rastline ravne, saj se v nasprotnem primeru težko zanašamo na tipala okopalnika, saj lahko na ta način delovni elementi priključka poškodujejo stebela rastlin ali pri mladih rastlinah odrežejo celo rastlino,
- uporaba stroja za mehansko obdelavo tal pod orehovimi drevesi je strokovno upravičena, ekonomsko pa ne, če takšno sadje ne doseže višje cene na trgu pa ne glede na način pridelave,
- s traktorskimi priključki za vrstno obdelavo tal je težje vzdrževati popolno čistost tal pod drevesi kot s herbicidi. O slednjem so nas prepričala leta, ko je bilo v času vegetacije obilo padavin.
- zmanjševanje deleža humusa v tleh je pri mehanski obdelavi tal intenzivnejše, zato je potrebno pri takšnih oblikah pridelave delež humusa vzdrževati z dodajanjem organskih gnojil.

-

Prednosti mehanske obdelave tal:

- z mehansko obdelavo tal lahko uravnavamo porabo hranilnih snovi (potrebe po dušiku) v posameznem obdobju vegetacije (cvetenje, debeljenje plodov, diferenciacija, mokro vegetacijsko obdobje, sušno vegetacijsko obdobje), saj lahko porabnike hranilnih snovi odstranimo, jih pustimo rasti ali jih odstranimo samo delno,
- z uvajanjem mehanske obdelave tal v orehovitih nasadih lahko zmanjšamo potrebo po uporabi herbicidov, kar je cilj večine pridelovalcev,
- na ta način lahko do neke mere vznemirjamo glodalce v tleh, jim odkrivamo rove, poškodujemo njihova gnezdišča, ter jih za nekaj časa odvrnemo od povzročanja škode na koreninah,
- z redno mehansko obdelavo tal, lahko do neke mere tudi poglobimo koreninski sistem rastline in s tem do neke mere zmanjšamo občutljivost v sušnih obdobjih,
- mehansko obdelana tla v vrstnem in medvrstnem prostoru omogočajo tudi večji sprejem vode v času padavin.

Mehanska obdelava tal vrstnega prostora v orehovitih nasadih je pri ekoloških pridelovalcih že vrsto let standard, saj je uporaba herbicidov prepovedana. Njihove bogate izkušnje na tem področju lahko precej pripomorejo pri uvajanju takšnega

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

**KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD
NOVO MESTO**

Šmihelska cesta 14

8000 Novo mesto

tel.: (07) 373-05-87, fax: (07) 373-05-90

E-pošta: martin.mavsar@kgzs-zavodnm.si

Splet: www.kmetijskizavod-nm.si

načina obdelave tal tudi pri ostalih pridelovalcih, pri katerih pa to v tem trenutku še vedno predstavlja velik izziv. Glavnino tega izziva predstavljajo višji stroški, ki nastanejo ob uvedbi takšnega načina obdelave tal. Večina kmetijskih gospodarstev se mora najprej opremiti z razmeroma drago kmetijsko tehniko, ki bo takšen način obdelave omogočala, ali pa poiskati nekoga, ki bo opravljal takšne storitve. Ne gre zanemariti dejstva, da za večino pridelovalcev in tudi stroko predstavlja to povsem novo poglavje v proizvodnji, ki ga bo potrebno postopoma osvojiti. Le s postopnim uvajanjem mehanske obdelave tal v vrstnem prostoru bo lahko sčasoma ta ukrep postal eden izmed tehnoloških ukrepov, ki bo dovolj strokovno podprt in vsakdanje uporaben.

Na Kmetijsko gozdarskem zavodu v Novem mestu pripravljamo v okviru prireditve Dan tehnike, ki poteka na kmetiji Žaren v Nemški vasi pri Krškem, številne prikaze delovanja najsodobnejše tehnike za vrstno in medvrstno obdelavo tal. V okviru prikazov predstavimo različne načine uporabe mulčerjev, številnih rahljalnikov in podrahljalnikov, ter priključkov za vzdrževanje in nego tal v vrstnem prostoru orehovih nasadov. Na ta način se lahko pridelovalci lažje odločajo pred morebitnim nakupom, saj se na enem mestu seznanijo s prednostmi in slabostmi delovanja posameznih priključkov.

Martin Mavsar, univ. dipl. inž. agr.
KGZS-Zavod Novo mesto

»Obrni list«